

# **Förstudie gällande Region Värmlands internationella arbete**



## **Inledning**

Regionens revisorer har ansvar för att genomföra årlig granskning av regionens samtliga verksamheter. Utifrån detta uppdrag och ansvar har revisorerna utarbetat dokumentet "Granskningsstrategi" i vilket de beskrivit de områden som revisorerna främst ska fokusera på under innevarande mandatperiod. Baserad på granskningsstrategin gör revisorerna en årlig riskbedömning och revisionsplan. I "Revisionsplan 2021" har revisorerna aktualiserat en förstudie avseende Region Värmlands internationella arbete.

Region Värmlands tillväxtarbete påverkas i hög grad av vad som händer i omvärlden, inte minst utanför Sveriges gränser. Liksom många andra regioner och kommuner i Sverige är Region Värmland involverad i olika internationella samarbeten, vilket kräver insatser i form av tid, energi och resurser. Detta ställer bland annat krav på styrning och kontroll av den internationella verksamheten och att regionen säkrar att deras insatser leder till önskvärt resultat.

## **Syfte**

Syftet med denna förstudie är att öka kunskapen hos revisionen om Region Värmlands internationella arbete samt ta reda på om det finns behov av och förutsättningar för att genomföra en fördjupad granskning inom området.

För att uppnå syftet med förstudien ska följande revisionsfrågor besvaras:

- Hur styrs Region Värmlands internationella arbete?
  - Hur ser ansvarsfördelningen ut mellan nämnder och regionstyrelse?
  - Vilka syften, mål och strategier finns inom området?
- Vilka former av internationellt arbete bedriver Region Värmland?
- Finns behov av och förutsättningar för att genomföra en fördjupad granskning utifrån de iakttagelser som gjorts i förstudien?

## **Avgränsning**

Granskningen avgränsas till en förstudie av Region Värmlands internationella arbete med fokus på att öka kunskapen inom området och att ge förslag på eventuella frågeställningar vid en fördjupad granskning. I förstudien ingår Regionstyrelsen, Hälso- och sjukvårdsnämnden, Kollektivtrafiknämnden, Regionala utvecklingsnämnden samt Kultur- och bildningsnämnden.

## **Metod**

Granskningen genomförs i form av en förstudie. Fördelen med förstudier generellt är att de med en begränsad insats kan ge en överblick av det

aktuella verksamhetsområdet. En förstudie kan också göras mer omfattande i syfte att identifiera flera tänkbara granskningsområden inom den aktuella verksamheten. Förstudien ska vidare bidra till en ökad kunskap och förståelse för tänkbara problembilder och eventuella risker. Tillvägagångssättet i denna studie utgörs till stor del av att kartlägga den verksamhet som bedrivs, ta reda på och redovisa den politiska styrningen inom området samt utifrån olika typer av underlag ge förslag på tänkbara revisionsfrågor och hur de kan följas upp. Det ska med stöd av förstudien vara möjligt för revisorerna att fatta ett väl grundat beslut om en eventuell fortsatt granskning.

Själva förstudien genomförs i form av dokumentstudier kombinerat med intervjuer av representanter från förvaltningen. De som intervjuats är:

- enhetschef för regional tillväxt och utveckling,
- internationell strateg

Samtliga intervjuade har getts möjlighet att sakgranska rapporten.

För att få en bredare uppfattning om vilket internationellt arbete som nämnderna bedriver har, vid sidan av övriga dokumentstudier och intervjuer, samtliga protokoll från Regionstyrelsen, Hälso- och sjukvårdsnämnden, Kollektivtrafiknämnden, Regionala utvecklingsnämnden samt Kultur- och bildningsnämnden gått igenom från 2019 och fram till november 2021. I protokollsgranskningen har fokus varit på att undersöka om nämnderna exempelvis beslutat om ärenden som kan kopplas till internationellt arbete eller informerats kring internationella frågor inom sitt verksamhetsområde.

### **Revisionskriterier**

Revisionskriterier är fullmäktiges beslut, styrelsens och nämndernas reglementen, aktuell lagstiftning, föreskrifter och andra typer av relevanta dokument.

## Rättsliga utgångspunkter

Regioners och kommuners möjligheter att engagera sig internationellt styrs enkelt uttryckt av vad som följer av grundlagen (Regeringsformen), den allmänna kompetensen samt lokaliseringsprincipen som anges i kommunallagen (2017:725), samt av olika speciallagar (avseende tjänsteexport och internationellt bistånd samt Lagen (2009:47) om vissa kommunala befogenheter).

I Regeringsformen anges att utrikespolitik är en exklusiv uppgift för staten. Det är dock inte alltid tydligt var gränsen går för vad som kan betraktas som utrikespolitik och flera uppmärksammade rättsfall har kommit att bilda praxis genom åren. En dom som varit viktig för kommuners och regioners EU-relaterade arbete är den som Regeringsrätten fastställde 1994 (RÅ 1994 ref. 23) gällande en överklagan av Partille kommuns beslut om att ingå samarbetsavtal om ett västsvenskt Brysselkontor. Av domen framgick bland annat att kommunens beslut var kompetensligt och förenligt med det allmänna intresset då syftet med samarbetet grundade sig i intressebevakning, generell näringslivsutveckling och annan typ av utvecklingsarbete.

När det gäller opinionsyttringar om Sveriges förhållande till andra länder har dock den Högsta förvaltningsdomstolen konstaterat att denna typ av frågor ankommer på regeringen och riksdagen och att det inte ryms inom den kommunala kompetensen (RÅ 1990 ref.9).

Vidare framgår av Regeringsformen att kommuner och regioner är underordnade riksdag och regering vilket bland betyder att de senare också agerar som genomförare av nationell politik. Genom Sveriges inträde i EU påverkas därför kommuner och regioner av de mål som beslutas och de lagar som stiftas inom unionen. Det gäller exempelvis inom områden som sysselsättning, utbildning, inköp av varor och tjänster samt miljö.

EU-medlemskapet har även medfört att kommuner och regioner blivit delaktiga i genomförandet av sammanhållningspolitiken och kan söka pengar från olika EU-fonder för projekt inom t ex utveckling, forskning, miljö och utbildning. Det är en integrerad del i det regionala utvecklingsansvaret som ligger på regioner och finns reglerat i förordningen om regionalt tillväxtarbete (2017:583) och i lag (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar.

## Internationellt arbete i kommuner och regioner

Många kommuner och regioner i Sverige är engagerade i olika typer av internationella samarbeten, nätverk och projekt. Enligt en enkätundersökning som SKR genomförde 2019 hade cirka 80 procent av kommunerna samt en majoritet av regionerna någon form av internationellt engagemang. Av undersökningen framgår vidare att kommuner i betydligt högre utsträckning ägnar sig åt vänortssamarbeten och kommunala partnerskap än andra internationella samarbeten. Bland regioner är det däremot vanligare med andra typer av internationellt engagemang som bland annat innefattar deltagande i europeiska nätverk inom olika teman, olika Östersjösamarbeten, Interregionala samarbeten (Interreg), nordiska samarbeten, EU-projekt och samarbeten inom OECD

och UNESCO.

Utifrån de rättsliga förutsättningarna för att bedriva internationellt arbete och utifrån det arbete som faktiskt sker så skulle man kunna sammanfatta det med att kommuner och regioner i huvudsak engagerar sig internationellt för att påverka och intressebevaka (t ex gentemot EU) och för att samarbeta kring gemensamma frågor. Kommuner och regioner engageras också indirekt genom att vara utförare av politik som beslutas inom EU.

## **Förstudiens resultat**

I detta avsnitt redovisas de viktigaste iakttagelserna utifrån genomförda dokumentstudier och intervjuer i relation till syfte och frågeställningar som presenterades i föregående avsnitt.

### **1. Hur styrs Region Värmlands internationella arbete?**

#### **Hur ser ansvarsfördelningen ut mellan nämnder och regionstyrelse gällande det internationella arbetet?**

En grundläggande del i Region Värmlands styrning av de olika verksamheterna framgår av organisationens styrande dokument som antingen är stadgande, planerande eller reglerande till sin natur. I de stadgande styrdokumenterna ingår de nämndreglementen som fullmäktige beslutar om och i dessa anges ansvarsfördelningen mellan styrelse och nämnder mer detaljerat.

Av Regionstyrelsens reglemente framgår explicit att styrelsen ansvarar för *att samordna Region Värmlands internationella arbete på strategisk nivå*. Reglementet anger inte närmare vad denna uppgift innebär men en tolkning är att det handlar om övergripande inriktningsbeslut för Region Värmlands internationella arbete. Ett exempel på ett sådant beslut är det positionspapper för Region Värmlands framtida Norgearbete som Regionstyrelsen godkände i mars 2021 (RS/210092).

Den Regionala utvecklingsnämnden (RUN) ansvarar enligt sitt reglemente för att fullgöra Region Värmlands uppgifter enligt förordningen om regionalt tillväxtarbete (2017:583). Även regeringens villkorsbeslut och Nationell strategi för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft är styrande i nämndens arbete med regional utveckling och tillväxt.

I det regionala utvecklingsansvaret ingår bland annat att ansvara för uppgifter inom ramen för EU:s sammanhållningspolitik. Sammanhållningspolitiken syftar till att minska regionala skillnader och ojämlikheter inom den Europeiska unionen. Viktiga verktyg för detta arbete är olika typer av struktur- och investeringsfonder som Regionalfonden (ERUF) och Socialfonden (ESF), samt olika Interreg-samarbeten. Regionala utvecklingsnämnden betalar varje år ut projektstöd till olika projekt som bland annat finansieras av de olika EU-fonderna. Vid

sidan av detta ansvarar nämnden enligt sitt reglemente för övriga internationella frågor inom sitt verksamhetsområde.

När det gäller de övriga nämnderna; Hälso- och sjukvårdsnämnden, Kollektivtrafiknämnden samt Kultur- och bildningsnämnden, anges i respektive reglemente att varje enskild nämnd ansvarar för internationella frågor inom sitt verksamhetsområde.

Det har inom ramen för denna förstudie inte framkommit att ansvar och roller gällande det internationella arbetet är otydligt över lag. I den fördjupade granskning som gjordes på uppdrag av revisorerna 2019 angående regional utveckling framkom dock genom intervjuer att det upplevdes finnas en otydlighet mellan styrelse och den regionala utvecklingsnämndens ansvar. Därför rekommenderades styrelsen att: *föreslå för regionfullmäktige att förtydliga styrelsens reglemente avseende internationellt arbete på strategisk nivå samt det regionala utvecklingsansvaret.* I juni 2020 gjordes ett förtydligande i styrelsens och nämndens reglementen då det regionala utvecklingsansvaret flyttades över helt till Regionala utvecklingsnämnden. Dock kan inte utläsas att det gjorts någon justering när det gäller det internationella arbetet, då samma skrivelse är kvar.

### **Vilka syften, mål och strategier finns inom området?**

Vid sidan av de stadgande styrdokumenterna är även de planerande styrdokumenterna en viktig del av Region Värmlands styrning. Med planerande styrdokument menas att de styr mot mål samt anger färdriktning och planerade insatser som ska ge resultat framåt i tiden. Exempel på sådana kan vara årlig Regionplan samt nämndplaner, men även andra typer av strategiska dokument med längre tidsperspektiv. Nedan återges de planerande styrdokument som tagits del av i denna studie.

I Regionplanen för 2021, som är ett övergripande styrdokument för Region Värmlands verksamheter, återfinns i anslutning till effektmålet ”Attraktivt och hållbart Värmland” en beskrivning av vad som kan sägas vara utgångspunkten för Region Värmlands internationella arbete:

”Internationellt samarbete är – liksom lokalt, regionalt och nationellt arbete – en förutsättning för att kunna göra verklighet av det långsiktiga, övergripande målet om en hållbar tillväxt i Värmland. För att stärka utvecklingen i länet arbetar Region Värmland internationellt och då framförallt inom EU och gentemot Norge”.

Vidare anges att:

”Region Värmland ska utveckla samarbetet med andra europeiska och internationella aktörer med syfte att utveckla och stärka regionens kompetensområden, kluster och demokratiska arbete”.

Nämndernas planerande dokument utgörs av nämndplaner som bygger på aktuell regionplan. Det är endast Regionala utvecklingsnämndens nämndplan för 2021 som innehåller explicita skrivelser som kan kopplas till internationellt arbete. Av nämndplanen för 2021 framgår att en av nämndens prioriteringar för året är att:

- Arbetet med den framtida sammanhållningspolitiken och relationen med Norge ska prioriteras.

Vid sidan av detta prioriteras även projektet Oslo-Stockholm 2.55. Sedan finns även flera olika prioriteringar inom det regionala tillväxtarbetet som indirekt kan kräva påverkan och samarbete internationellt.

Värmlandsstrategin är ett annat centralt styrdokument för Region Värmland och för prioritering av insatser och projekt inom det regionala tillväxtarbetet. Strategin antogs av fullmäktige under 2021 och tar sikte på 2040. Här framgår att det internationella perspektivet utgör ett viktigt verktyg i arbetet med att nå visionen om *”Ett hållbart Värmland som förändrar världen”* fram till 2040. Internationellt samarbete och samverkan ses särskilt som en viktig del i genomförandet av strategin.

Den internationella strategi som togs fram 2015 av det dåvarande kommunalförbundet Region Värmland löpte ut 2020. Av Regionala utvecklingsnämndens nämndplan för 2021 framkommer dock att underliggande planer och strategier som har gällt till och med 2020 kommer att värderas och vid behov uppdateras eller omarbetas utifrån den nya Värmlandsstrategin. Genom intervjuerna framkommer att det finns en avsikt att ta fram en internationell strategi eller motsvarande under 2022/23.

Även i Region Värmlands kulturplan 2022-2025 lyfts det internationella perspektivet. Kulturlivets internationalisering är ett av fyra kulturpolitiska utvecklingsområdena som ska prioriteras under perioden. Det innebär bland annat att Region Värmland ska verka för fler internationella samarbeten, medverka till att fler ges möjlighet att ta del av internationella kultursamarbeten, samt att främja kulturlivets samarbete med internationella aktörer på kulturområdet.

## **2. Vilket internationellt arbete bedriver Region Värmland?**

I detta avsnitt ges en sammanfattning av det internationella arbete och engagemang som styrelse och nämnder bedriver och som framkommit inom ramen för denna förstudie. För att försöka få en så bred uppfattning som möjligt av vilket internationellt arbete som bedrivs har förutom dokumentstudier och intervjuer även en genomgång av samtliga protokoll från 2019 och fram till nov 2021 gjorts för styrelse och berörda nämnder.

De personella resurser som är direkt involverade i internationella frågor återfinns främst inom verksamheten Regional tillväxt. Verksamheten är indelad i sju olika strategiområden varav ett är internationella relationer. I verksamheten finns vid sidan av enhetschef för närvarande två strateger och en projektledare. Vidare finns en kontorsansvarig, en handläggare samt en praktikant (en per termin) som arbetar på regionens kontor (European Office) i Bryssel.

En stor del av Region Värmlands pågående internationella arbete kan knytas till det regionala utvecklingsansvaret och Regionala



utvecklingsnämndens ansvar för tillväxtarbetet där också uppdraget för att arbeta med EU:s sammanhållningspolitik ingår. Detta ansvar låg innan regionbildningen på Kommunalförbundet Region Värmland. Det andra stora fokuset för Region Värmlands internationella arbete är relationen och samarbeten med grannlandet Norge.

### **EU-arbetet**

Det internationella arbete som är kopplat till EU kan främst sägas bestå av samarbeten, intressebevakning och påverkansarbete, men även genomförande av EU:s sammanhållningspolitik genom finansiering av projekt olika strukturfonder.

Region Värmland och kommunerna i länet finansierar ett gemensamt kontor i Bryssel (European Office) till 50 % vardera genom ett avtal om medfinansiering som gäller från 1 januari 2019 till 31 december 2022. Kommunerna finansierar kontoret med 5,33 kr per kommuninvånare (2019). Det huvudsakliga syftet med kontoret är strategiskt påverkansarbete, samarbete och information till länets EU-nätverk (samordning sker genom strategen) samt projektutveckling. Enligt avtalet ska regionen åiterrapportera Kontorets verksamhet till Värmlandsrådet två gånger per år enligt de former som rådet kommer överens om.

Region Värmland deltar även aktivt i flera olika europeiska nätverk med syfte att bland annat kunna påverka, samarbeta och utbyta erfarenheter inom strategiska områden som bedöms vara viktiga för Värmland. De mest centrala nätverken som regionen är medlemmar i är:

- Assembly of European regions (AER),
- Conference of Peripheral Maritime Regions (CPMR), samt
- Vanguardinitiativet

En mer utförligare beskrivning av ovanstående nätverk återfinns i bilaga 1.

Region Värmland är tillsammans med andra regioner och organisationer viktiga aktörer i genomförandet av EU:s sammanhållningspolitik, som syftar till att minska regionala skillnader och ojämlikheter inom den Europeiska unionen. Region Värmland ingår i strukturfondspartnerskapet för Norra Mellansverige tillsammans med Region Dalarna och Region Gävleborg, som har till uppgift att välja vilka ansökningar om stöd som ska prioriteras när beslut om finansiering från EU:s strukturfonder ska fattas. Under perioden 2014-2020 fördelades totalt ca 1,2 miljarder kr från den Europeiska Regionala utvecklingsfonden (Eruf) samt ca 600 miljoner kr från den Europeiska Socialfonden (Esf) inom området.

Finansiering från EU och strukturfonderna spelar en stor roll för Region Värmlands tillväxtarbete. Den senaste strukturfondsperioden (2014-2020) har Region Värmland kunnat få medfinansiering av olika projekt för cirka 250 miljoner kr per år. Finansieringen från EU fungerar även som en slags budgetförstärkning då verksamhetsområdet Regional tillväxt finansieras med upp till 1/3 av olika EU-projekt (2019).

Region Värmland ingår även i EU:s territoriella samarbete, främst genom interregionala samarbetsprogrammet Interreg Sverige – Norge under målet

om europeiskt territoriellt samarbete som medfinansieras av Europeiska regionala utvecklingsfonden (Eruf). Det övergripande syftet med programmet är att genom ett gränsöverskridande samarbete skapa förutsättningar för en ekonomiskt stark region med en attraktiv livsmiljö. Det finns möjlighet att söka stöd till olika utvecklingsprojekt som motsvarar programmets prioriteringar. Området omfattar vid sidan av Värmland, även Dalarna, Jämtland-Härjedalen, Västernorrland, Västra Götalandsregionen samt de norska fylkeskommunerna Innlandet, Trøndelag och Viken. För närvarande koordinerar Region Värmland arbetet med att ta fram ett nytt Interreg Sverige-Norge program för den nya programperioden 2021–2027. Region Värmland arbetar även inom ramen för Interreg Nordsjön och Interreg Östersjön, där Region Värmland är representerat av värmländska förtroendevalda och tjänstepersoner i de kommittéer som är kopplade till programmets genomförande.

### **Norge**

Som beskrivits ovan är även Norge ett viktigt fokus för Region Värmlands internationella arbete. I underlaget beskrivs Norge som Sveriges viktigaste grannland och att Värmland under en lång tid har prioriterat samarbete med Norge. Tidigare har exempelvis en särskild Norge-strategi samt ett Oslo-kontor funnits. Att olika typer av samarbeten med Norge anses vara av stor vikt för Värmland förklaras bland annat av den omfattande gränspendlingen, arbetstillfällena, varuexport/-import, gränshandel och turism.

Vid sidan av samarbeten och utvecklingsarbete inom Interreg-programmet Sverige- Norge har bland annat Regionala utvecklingsnämnden beslutat om ett särskilt projekt för att främja samarbeten och näringslivsutveckling mellan länet och viktiga aktörer i Norge, benämnt Dialog Sverige – Norge. Projektet beslutades 2019 och pågår fram till och med 2023. Inom ramen för projektet har nämnden bland annat slutit ett samarbetsavtal med det norska fylket Innlandet.

Under 2021 har Regionstyrelsen beslutat om ett så kallat positionspapper som beskriver Region Värmlands målbild för att stärka samarbetet med Norge (framför allt med regionerna Oslo, Viken och Innlandet). De verksamhetsområden som ska prioriteras är:

- Hälsa och sjukvård
- Regional hållbar utveckling
- Folkhälsa, kultur och folkbildning
- Kollektivtrafik

### **Övrigt internationellt arbete**

För att få en mer heltäckande bild av hur det internationella arbetet som Region Värmland bedriver har en genomgång av samtliga protokoll från Regionstyrelsen, Hälso- och sjukvårdsnämnden, Kollektivtrafiknämnden, Regionala utvecklingsnämnden samt Kultur- och bildningsnämnden gjorts för perioden 2019-2021.

Av protokollsgranskningen framkommer att det vid sidan av Regionstyrelsen och Regionala utvecklingsnämnden är relativt få ärenden

med internationell anknytning som är uppe för beslut eller information på de övriga nämndernas dagordning. Det förekommer dock att övriga nämnder t ex beslutar om remissvar som utgår från nya EU-förordningar, får återrapportering kring EU-finansierade projekt, samt får information kring frågor som har internationell prägel och som på något sätt relaterar till nämndens verksamhetsområde.

### **3. Finns behov av och förutsättningar för att genomföra en fördjupad granskning utifrån de iakttagelser som gjorts i förstudien?**

I detta avsnitt görs en preliminär bedömning av det som framkommit i förstudien med syfte att avgöra om det kan finnas behov och förutsättningar för att göra en fördjupad granskning gällande Region Värmlands internationella arbete. Först presenteras några iakttagelser som gjorts i samband med förstudiens genomförande och som är av vikt för det revisionella perspektivet kopplat till styrning och ansvar inom området.

- Huvuddelen av det internationella arbete och engagemang som utförs i Region Värmland är knutet till regional utveckling och regional tillväxt som är Regionala utvecklingsnämndens ansvars- och verksamhetsområde. Fokus är främst på EU och Norge.
- I revisorernas granskning från 2019 rekommenderades Regionstyrelsen att föreslå fullmäktige att förtydliga styrelsens reglemente avseende internationellt arbete på strategisk nivå samt det regionala utvecklingsansvaret. Det regionala utvecklingsansvaret har flyttats över helt till nämnden, men det har i denna studie inte framkommit att någon ändring eller förtydligande har gjorts när det gäller det internationella arbetet.
- I dagsläget saknas ett långsiktig planering och inriktning för det internationella arbetet, då den internationella strategin löpte ut under 2020. Det finns dock planer på att ta fram ett nytt måldokument inom området under 2022/23.
- Regionstyrelsen har den 30 november 2021 beslutat att genomföra en översyn av de internationella nätverk Region Värmland ingår i och som är kopplade till det regionala utvecklingsuppdraget och det strategiska påverkansarbetet.

Det har i arbetet med förstudien och utifrån ovanstående iakttagelser inte framkommit någon typ av information eller överhängande risker som föranleder att genomföra en fördjupad granskning av Region Värmlands internationella arbete i dagsläget.

Den internationella verksamheten är betydelsefull för Region Värmland ur flera olika perspektiv. Det kan därför finnas anledning att följa upp det internationella arbetet i framtiden. Granskningen skulle då kunna utgå från de ovanstående iakttagelserna kring ansvar och roller, styrning, samt uppföljning.

## Sammanfattning och slutsatser

Syftet med denna förstudie är att öka kunskapen hos revisionen om Region Värmlands internationella arbete samt ta reda på om det finns behov av och förutsättningar för att genomföra en fördjupad granskning inom området. Tillhörande frågeställningar handlar om hur ansvarsfördelningen mellan styrelse och nämnder ser ut, vilka syften och mål som finns inom området, samt vilka olika former av internationellt inriktat arbete regionen bedriver. De nämnder som ingår i förstudien vid sidan av styrelsen är Hälso- och sjukvårdsnämnden, Kollektivtrafiknämnden, Regionala utvecklingsnämnden samt Kultur- och bildningsnämnden.

Förstudien har genomförts genom dokumentstudier och intervjuer med nyckelpersoner inom verksamheten. Även en genomgång av samtliga protokoll från 2019 och fram till november 2021 har gjorts med syfte att få en så bred bild som möjligt av styrelsens och nämndernas internationella arbete.

Regionstyrelsen har enligt sitt reglemente det övergripande ansvaret att samordna det internationella arbetet på strategisk nivå. Regionala utvecklingsnämnden har enligt sitt reglemente ansvar för att genomföra uppgifter utifrån förordningen om regionalt tillväxtarbete (2017:583). I detta ansvar ingår bland annat att genomföra EU:s sammanhållningspolitik och att arbeta med intressebevakning, påverkan och samarbeten internationellt. Region Värmlands internationella strategi löpte ut 2020 och därför saknas långsiktiga målsättningar och planering inom området för tillfället. En ny strategi planeras dock att tas fram under nästkommande år. Det framgår dock i andra styrande dokument som t ex Värmlandsstrategin och gällande regionplan att det internationella arbetet är ett viktigt verktyg för Värmlands utveckling inom flera olika områden.

Region Värmlands primära fokus för sitt internationella engagemang är riktat mot EU och Norge. EU-arbetet präglas av intressebevakning och påverkan genom exempelvis Brysselkontoret och deltagande i flera europeiska nätverk. En betydande del sker inom ramen för EU:s sammanhållningspolitik och beslut om medfinansiering av olika utvecklingsprojekt i länet med stöd av strukturfonder. Även arbetet riktat gentemot Norge präglas i hög grad av påverkan och samarbeten med syftet att stärka exempelvis relationer, näringsliv och samverkan mellan olika aktörer. Sedan 2019 pågår ett särskilt projekt som har till uppgift att arbeta just med dessa frågor. Regionstyrelsen antog under 2021 ett positionspapper som tydliggör Region Värmlands fortsatta prioriteringar för arbetet gentemot Norge.

I förstudien har vissa iakttagelser gjorts i relation till styrning och ansvar m.m. inom området och som är av vikt för det revisionella perspektivet. Dessa i sig bedöms inte innehålla några överhängande risker som föranleder att genomföra en fördjupad granskning av Region Värmlands internationella arbete i dagsläget.

Den internationella arbete är betydelsefullt för Region Värmland ur flera

olika perspektiv. Det kan därför finnas anledning att följa upp det i framtiden. Granskningen skulle då kunna utgå från de ovanstående iakttagelserna kring styrelsen och nämnders styrning, ansvar och roller, samt interna kontroll.

Marcus Olofsson

Yrkesrevisor, revisionskontoret, Region Värmland

## Källor och underlag

- Delårsrapport 2021 för Regionala utvecklingsnämnden
- Internationella samarbeten, Resultat från en enkätundersökning 2018, SKL
- Kommunal och regional lobbying i Bryssel. Mot nya former av governance? M Lindh, i Statsvetenskaplig tidskrift Årgång 120, 2018/5
- Positionspapper – Region Värmland ska bidra till att stärka relationen med Norge, RS § 61 2021-03-23
- Tjänsteskrivelse, Översyn av vilka internationella nätverk Region Värmland ingår i, behandlades på RS 2021-11-30
- Underordning och självstyrelse. De svenska kommunernas konstitutionella roll i det europeiska flernivåsystemet, H Wenander i Statsvetenskaplig tidskrift Årgång 120, 2018/5
- Årsredovisning för Regionala utvecklingsnämnden 2020
- Åtterrapporering av Region Värmlands regionala tillväxtarbete utifrån Villkorsbeslut 2020
  
- **Lagstiftning och rättsliga källor**
  - Regeringsformen (RF)
  - Kommunallagen (2017:725)
  - Lag (2009:47) om vissa kommunala befogenheter
  - Lag (2001:151) om kommunal tjänsteexport och kommunalt internationellt bistånd
  - Lag (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar
  - Förordning (2017:583) om regionalt tillväxtarbete
  - RÅ 1994 ref. 23
  - RÅ 1990 ref.9
  
- **Reglementen**
  - Regionstyrelsen
  - Hälso- och sjukvårdsnämnden
  - Kollektivtrafiknämnden
  - Regionala utvecklingsnämnden
  - Kultur- och bildningsnämnden
  
- **Styrande dokument**
  - Värmlandsstrategin 2040
  - Region Värmlands kulturplan 2022-2025
  - Region Värmlands internationella strategi 2016-2020
  - Regionplan 2021
  - Nämndplaner 2021 för Regionstyrelsen, Hälso- och sjukvårdsnämnden, Kollektivtrafiknämnden, Regionala utvecklingsnämnden, samt Kultur- och bildningsnämnden
  
- **Tidigare granskningar**
  - Granskning av regional utveckling, PWC, 2019, beställd av regionens revisorer
  - Granskning av hantering av statliga medel för regionalt tillväxtarbete, EY, 2020, beställd av regionens revisorer

- **Övrigt**
  - Avtal om medfinansiering av Värmland European Office
  - Interpellation om Region Värmlands internationella arbete, samt svar på interpellation, RF 2019-06-17

## **Bilaga – Region Värmlands medverkan i internationella nätverk**

### **AER - Assembly of European Regions**

AER grundades 1985 och samlar cirka 150 medlemmar i 35 länder. Medlemsregionerna finns i hela Europa med relativt stor andel från nya EU-länder och EU:s grannländer. Region Värmland är aktiva i flera av nätverkets arbetsgrupper kopplat till bland annat FN:s hållbarhetsmål, E-hälsa samt EU:s sammanhållningspolitik. Organisationens främsta syfte är att stärka subsidiaritet och regional demokrati liksom att främja regionala intressen gentemot nationella och europeiska beslutsfattare. Arbetet i AER bedrivs i huvudsak i dess kommittéer. Där diskuteras gemensamma projekt och erfarenhetsutbyte inom olika tematiska arbetsområden:

- Kommitté 1 för Regional utveckling och Ekonomi
- Kommitté 2 för Socialpolitik och Folkhälsa
- Kommitté 3 för Kultur, Utbildning och Ungdomsfrågor

Politiska företrädare:

Regionstyrelsen har för mandatperioden 2018–2022 utsett följande personer att representera Värmland i AER:

#### Eva Hallström (MP)

- Ledamot i Generalförsamlingen
- Ledamot i Kommitté 1
- Ordförande i arbetsgruppen för energi- och klimatfrågor (tillhör kommitté 1) t.o.m. 2020

#### Kenneth Johannesson (S)

- Ledamot i Generalförsamlingen
- Vice ordförande i Kommitté 2

#### Monica Gundahl (S)

- Ledamot i Generalförsamlingen
- Ordförande i valberedningen

#### Fereshteh Jalayer Hess (M)

- Ledamot i Generalförsamlingen
- Ledamot i Byrån (styrelsens arbetsutskott)
- Ledamot i Kommitté 3
- Ordförande i subkommittén för kultur (tillhör kommitté 3)
- Vice Ordförande i Intercultural Regions Network (fristående initiativ inom AER, men hör tematiskt till kommitté 3)

Medlemsavgift: C: a € 6000/ år

### **CPMR- Conference of Peripheral Maritime Regions**

CPMR består idag av 160 regioner från 25 medlemsländer samt några utanför EU och arbetar för att stärka EU:s ytterområden och består idag av havsnära och eller perifera regioner. Nätverket bedriver EU-påverkan inom bland annat transportinfrastruktur och strävar efter att säkerställa en stark regionalpolitik på EU-nivå. Det är en paraplyorganisation för sex olika geografiska kommissioner, bland andra Östersjökommissionen. CPMR och BSC har ett politiskt årsmöte per år. Svenska medlemmar i CPMR ingår i en Sverigegrupp som utser de två svenska representanterna i styrelsen. De svenska medlemmarna möts två gånger per år.



Region Värmland är sedan juni 2018 medlem i det europeiska nätverket samt dess geografiska kommission Östersjökommissionen (BSC).

CPMR erbjuder bl.a sina medlemmar:

- Lång erfarenhet och frekvent närvaro med välformulerade ställningstaganden/positionspapper på områden av stor betydelse för medlemmarna.
- CPMR är samtalspartner för EU-institutionerna bl.a. genom EP:s intergrupper och Kommissionens expertgrupper.
- Events och bilaterala möten med kommissionsledamöter, ministrar och andra regionala ledare.
- Samarbetsprojekt

Politiska företrädare:

Ordinarie: Ola Persson (C), Regionråd

Ersättare: Åsa Johansson (S), Regionråd

Medlemsavgift: i CPMR € 7.300/år, i BSC € 4.000/år

### **Vanguardinitiativet**

Vanguardinitiativet är ett storskaligt samarbete för europeiska regioners arbete med smart specialisering. Verksamheten sker på tre nivåer; (1) den politiska ledningen i medlemsregionerna, (2) regionala representanter i Bryssel och (3) expertnivån, bestående av sakkunniga från offentlig eller privat sektor i medlemsregionerna

Genom Vanguardinitiativet samarbetar regioner som har identifierat prioriteringar gällande avancerad tillverkning inom sina smarta specialiseringsstrategier. Samarbetet sker inom nätverkets fem tematiska pilotprojekt; 3D-printing, energiapplikationer i svåra miljöer (marin energi), effektiv och hållbar tillverkning, bioekonomi och nanoteknologi.

I dagsläget har nätverket 35 medlemmar. Region Värmland blev medlem i november 2017. Syftet med Region Värmlands medlemskap i Vanguardinitiativet är att genom nätverkande och samarbete med andra regioner i Europa utveckla och demonstrera nya affärslösningar kopplat till smart specialisering. För Värmlands del i första hand inom specialiseringen skoglig bioekonomi. De långsiktiga målen med Region Värmlands medlemskap i Vanguardinitiativet är att locka investeringar i demonstrationsanläggningar samt stimulera nya affärsmöjligheter för företag i Värmland.

Politiska företrädare:

Ordinarie: Eva Julin Dombowve (L),

Ersättare: Per Aspegren (S)

Medlemsavgift: € 12 500/år.